

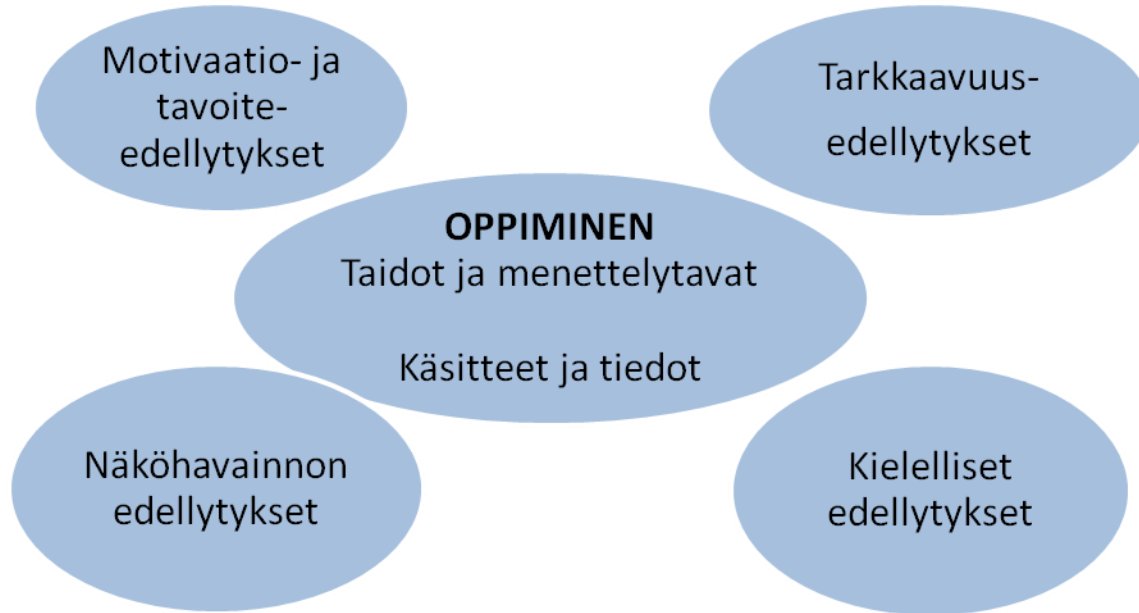
ERILAISET OPPIJAT

Teematyöryhmätapaaminen 12.4.2010

Tarja Salonen
Ammatinvalintapsykologi
Jyväskylän työ- ja elinkeinotoimisto
Ammatinvalinta- ja urasuunnittelupalvelut

Nuorten ammatinvalintapsykologin asiakkaat

- ▣ Koulujen ulkopuolella olevien asiakkaiden ammatinvalinnanohjaus, lisänä yhteistyökumppaneiden kautta tulevia asiakkaita
- ▣ Osa tavallisia nuoria, joilla pulmia oman ammatillisen suunnan tai koulutusreitien löytämisessä
- ▣ Entistä enemmän nuoria, joilla psyykkiseen tai fyysiseen terveydentilaan, oppimisvaikeuksiin tai sosiaalisen elämäntilanteen vaikeuksiin liittyvät syyt vaikeuttavat oman suunnan etsintää

Lapsuuden oppimisvaikeuksista nuoruuden opiskelukykyyn

Loppuraportti: ESR-hanke 700548 ("Vaikeiden oppimisvaikeuksien riski hallintaan neuropsykologisella osaamisella")

Hankkeen kesto: 1.5.2008- 31.5.2009

Neuropsykologi Pekka Kuikka,
Ammatintuntaja Tarja Salonen
Psykologi Silja Niutanen

Tavoitteena koko ikäluokan kouluttaminen

- ▣ Erityisopetukseen siirrettyjen osuus peruskoululaisista kasvaa
- ▣ Myös ammatillisessa koulutuksessa erityisopiskelijoiden osuus kasvanut, samoin kuin integroidun opetuksen määrä – haaste ohjaukselle
- ▣ Ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuuden kasvu –riski jäädä koulutuksen ulkopuolelle
- ▣ Työnhakijoiksi tulee yhä enemmän koulun Hojksatusti suorittaneita

- ▣ Yhteiskuntatakuu ja aktiivinen työvoimapolitiikka edellyttää nuorilta aktiivisuutta
- ▣ Yhteiskunnan huoli nuorten syrjäytymisestä
- ▣ Ikääntymisen vuoksi pula työvoimasta: jokaisen työpanos on tärkeä
- ▣ Työmarkkinoiden osaamisvaatimukset samaan aikaan kasvaneet, helpot työmarkkinoille tulopaikat hävinneet

Nuoren palveluprosessi työ- ja elinkeinotoimistossa

- ▣ Varhainen puuttuminen ja tehostettu palveluprosessi
- ▣ Palvelutarpeen arvioinnin perusteella nuorta ohjataan hänelle sopiviin palveluihin
- ▣ Nuorten palveluun erikoistuneiden työvoimaneuvojat, ammatinvalintapsykologit ja koulutusneuvojat tukena nuorten palvelussa
- ▣ Erityistä tukea tarvitsevien nuorten palvelut ammatillisen kuntoutuksen neuvojalla tai työvoimanpalvelukeskuksessa
- ▣ Verkostoyhteistyö

Nuorten palvelu työ- ja elinkeinotoimistossa

- ▣ Laaja palveluvalikoima, jonka kautta mahdollisuus räätälöidä hyvinkin yksilöllisiä polkuja kohti työelämää: harjoittelut, työkokeilu, kuntouttava työtoiminta, palkkatuettu työ
- > Oikeisiin palveluihin ohjautuminen edellyttää että nuoren tilanne tiedetään riittävän hyvin

Pulmat asioiden erilaisten oppijoiden kohdalla

- ▣ Nuori itse ei useinkaan osaa/tai halua vaikeuksistaan kertoa
 - Nuori ei tunnista mistä vaikeudet johtuvat
 - Tutkimukset tehty usein ala-asteella, kouluajan tuen tarvetta ei osata yhdistää työnhakutilanteeseen
 - Nuori haluaa aloittaa puhtaalta pöydältä!
- ▣ Kun nuori työnhakijaksi tullessaan toimittaa koulutodistukset, pienellä kirjatut Hojksaukset saattavat jäädä kirjaamatta ja nuoren tilanne tunnistamatta!

- ▣ Kun ongelmasta ei tiedetä, nuori saattaa ohjautua aluksi esim. tiedottavien palveluiden piiriin -> työttömyys pitkittyy huomattavasti, vaikka erityisnuoren kohdalla nopea toimenpiteisiin pääsy olisi erittäin tärkeää
- ▣ Pahimmassa tapauksessa nuorta ohjataan toimenpiteisiin, jotka aiheuttavat lisää pettymyksiä ja itsetuntoa vaurioittavia epäonnistumisen tunteita

- ▣ Jo pelkkä virastossa asioiminen voi olla vaikeaa
- ▣ Työnhakuhaastattelussa nopeasti liikaa uutta asiaa, asioita joiden nuoren olisi sitouduttava
- ▣ Nuoria koskevat lait ja säädökset monimutkaisia (esim. tmt -laki yhteishaun koulutukseenhaku- velvoitteineen), työnhakijan oikeudet ja velvollisuudet
- ▣ Sähköinen asiointi haastavaa
- ▣ Ei osata kysyä neuvoa

- ▣ Pulmia aikataulujen, päivämäärien, paikkojen kanssa
- ▣ Tulee selkeitä väärinymmärryksiä, esim. kuvitellut saavansa työpaikan, hakeneensa koulutukseen
- ▣ Tulee katkoksia työnhakuun, selvityspyyntöjä, estolausuntoja, karensseja
- > Työnhakusuunnitelmat kyllä kirjattu, mutta eivät johda eteenpäin
- ▣ Osa nuorista ei kiinnity lainkaan palvelujärjestelmään, oikeanlaisen avun saaminen vaikeaa

Ammatinvalinnan vaikeudet

- ▣ Nuoren on vaikea määritellä omia tavoitteitaan työnsaamisen tai ammatinhankkimisen suhteen
- ▣ Nuoren voi olla vaikea tunnistaa omia vahvuuksiaan
- ▣ Kiinnostukset usein kapea-alaisia
- ▣ Nuorella voi olla monenlaisia suunnitelmia, haaveita, mutta niiden realistisuus suhteessa nuoren kykyihin ja työmarkkinoiden vaatimukseen ei ole aina kohdallaan

- ▣ Lievienkin oppimisongelmien päälle kasautuu herkästi elämänhallinnan pulmia, mielenterveysongelmia, päihdeongelmia
 - ▣ Osalla nuorista lisänä myös fyysisiä rajoitteita, jotka rajaavat mahdollisia alavaihtoehtoja
- > tulee koulutusten ja työ/harjoittelusuhteiden keskeytyksiä

Kun omaa paikkaa koulutuksen ja työelämän
suhteen ei löydy, syrjäytymisriski kasvaa

Valtiontalouden tarkastusviraston laskelmien
mukaan syrjäytymisen vuosikustannus on
27 500€!

Johtopäätöksiä

Tiedon siirto on ensiarvoisen tärkeää kaikissa nivelvaiheissa

- ▣ Aiemmat koulu ja elämänhistoria tiedot ovat keskeisen tärkeitä nuoren vaikeuksia arvioitaessa
- ▣ Jos aiemmat koulutodistukset, Hojksit, tutkimustulokset kertovat aiemmasta selkeästä tuen tarpeesta, tämä tarve saattaa jatkua uusissakin siirtymävaiheissa
- ▣ Tiedon siirron tärkeys eri kouluasteiden välillä, mutta myös työelämään/työnhakijaksi siirryttäessä
- ▣ Näiden nuorten tilannetta hyvä seurata tarkemmin, jotta tehostetumpaa tukea voidaan tarjota ajoissa, jos ongelmia alkaa ilmetä

Onnistunut oppimisenpulumien tunnistus

- ▣ Helpottaa ongelmaa, koska se rajaa sitä
- ▣ Auttaa löytämään selitystä koetuille vaikeuksille
- ▣ Tarkempien tutkimusten kautta (kognitiot, luonne, kiinnostukset) löytyy vahvuusalueita, joiden varaan suunnitelmia ja toimenpiteitä voidaan lähteä rakentamaan kestävämmälle pohjalle

-> polun rakentaminen

- ▣ Onnistumisten kautta itsetuntoakin saa vahvistusta, mikä heijastuu myös muuhun elämäntilanteeseen ja nuoren kokonaishyvinvointiin

Verkoston tärkeys

- ▣ Yhteistyön merkitys korostuu varsinkin erityisnuorten asioissa
 - ▣ Verkoston keskinäinen tuntemus tarjolla olevista mahdollisuuksista ja työnjako on tärkeää
 - ▣ Tulee voida ottaa ”koppi” nuoresta astuu hän kenen tahansa verkoston työntekijän luokse
- haasteellista määräaikaisuuksien ja projektien maailmassa!

Tuen oikea-aikaisuus

- ▣ Nuoren oma motivaatio?
- ▣ Ohjausprosessi vie aikaa
- ▣ Hakuaikojen tuomat paineet
 - Riittääkö pisteet/haenko joustolla?

-> Haasteet asiakasprosessien etenemiselle

Tuen pitkäkestoisuus ja riittävyys tärkeää

- ▣ Tarvitaan työntekijöitä tukemaan nuorta: virkailijoita, rinnallakulkijoita, erityistä tukea
- ▣ Tuettuja harjoittelu/työkokeilupaiikkoja, joissa voi rauhassa etsiä omaa alaansa, kokeilla erilaisia vaihtoehtoja, kerryttää osaamistaan ohjatusti
- ▣ Oppimispulmien huomioimista koulutuksessa
 - Riittävästi erityisopetusta, myös aikuiskoulutuksen puolella
 - Mahdollisuutta opiskella työvaltaisemmin: käytäntöpainotteinen perustutkinnon opiskelu, osatutkinnot, kapea-alaisemmat työammatit, tuettu oppisopimus